

PRESENTACIÓ D'ACTIVITATS AL PLE DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-
ARQUEOLÒGICA
Curs 2005-2006

La Secció Històrico-Arqueològica té actualment 22 membres numeraris, 11 membres emèrits i 18 membres corresponents.

Dissortadament, durant aquest curs ha traspassat el membre emèrit de la nostra Secció, senyor Pere de Palol.

La senyora Eulàlia Duran ha rebut la creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

La Secció Històrico-Arqueològica ha dut a terme durant el curs 2005-2006 una sèrie d'activitats que queden resumides tal com segueix:

La Secció s'ha reunit, com és habitual en tots els cursos, en sessions ordinàries de treball, les quals han tingut lloc els dies 27 d'octubre i 24 de novembre de 2005 i 26 de gener, 16 de febrer, 23 de març, 20 d'abril i 18 de maig de 2006. Així mateix s'ha reunit en dues sessions extraordinàries, el 27 de juny i el 6 de juliol de 2006 per a escollir el nou Consell de Govern de la Secció i per a votar 4 candidats a membre numerari de la Secció respectivament.

A més de les activitats de tràmit, execució i revisió d'acords, seguiment del pressupost, preparació de publicacions, etc., la Secció ha emès els informes que detallem a continuació:

Informes

La Secció ha emès 16 informes preceptius sobre els expedients de declaració com a bé cultural d'interès nacional (BCIN), sol·licitats a l'IEC per la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Informes d'expedient en la categoria del monument històric i el seu entorn de protecció: **11**

Arquitectura militar de Creixell, Igualadina cotonera, església de Sant Pere dels Arquells, La Porxada, Basílica de Nostra Senyora de Valldeflors, Mas Miró, Gran Teatre del Liceu, església de Sant Martí, església de Santa Maria d'Organyà i santuari de Santa Maria del Miracle.

Informes d'expedient en la categoria de delimitació d'entorn de protecció: **1**

Torre dels Escipions

Informes d'expedient en la categoria de monument històric **1**

Edifici de la Fundació Miró, antic cafè-restaurant de l'exposició universal de 1888 (actual museu de zoologia) i edificis de l'antiga Ciutadella de Barcelona (actual Parlament de Catalunya).

Informe d'expedient en la categoria de la delimitació de l'entorn de protecció de monuments històrics: **1**

Torre adossada a la casa Pella i Forgas.

Informe d'expedients en la categoria de zona arqueològica: **1**

Jaciment del pla d'Almatà

Informe d'expedient en la categoria de zona arqueològica i entorn de protecció: **1**

Conjunt arqueològic de l'Esquerda

Informe d'expedient en la categoria de zona paleontològica: **5**

Jaciment de dinosaures d'Abella de la Conca, de Fumanya, de la zona de Saldes, de la zona de Tremp i de la Noguera (Mata del Viudà, la Massana, Masia del Marull, Peralba, Vall d'Ariet i carretera del Doll).

Escuts heràldics municipals dictaminats: **16**

Albi, Alcarràs, Amposta, Mediona, Montgai, Montmell, Móra d'Ebre, Portbou, la Quar, Rocallaura, Rupit i Pruitt, Sant Andreu de la Barca, Sant Joan de les Fonts, Sora, Tarragona, Tornafort.

Banderes municipals dictaminades: **53**

Alàs i Cerc, Alcanó, Bassella, Breda, Calonge de Segarra, Canovelles, Cànoves i Samalús, Collsuspina, Corbera d'Ebre, Dosrius, l'Escala, Foixà, Gallifa, Gironella, Lladurs, Llavorsí, Llers, Llimiana, Montclar, Oristà, Palafolls, Parlavà, Passanant, Peramola, Penelles, la Pobla de Cèrvoles, Prullans, Les Preses, Puigpelat, Queralbs, Ripollet, Riudecols, Rosselló, Rubió, Sant Boi de Lluçanès, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Climent de Llobregat, Sant Esteve de la Sarga, Sant Feliu de Pallerols, Sant

Guim de la Plana, Sant Miquel de Campmajor, Sant Pere de Vilamajor, Senterada, Talamanca, Teià, Tordera, Torre de Fontaubella, Ullà, Valldoreix, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, Veciana, Vila-sana, Vinaixa,

Convé recordar que l'IEC fa les funcions d'Acadèmia Catalana de la Història per mitjà de la SHA, atès que la Generalitat li sotmet preceptivament la declaració i delimitació dels bens d'interès cultural nacional i els escuts i banderes municipals.

El senyor Joaquim Garriga i Manuel Jorba i la senyora Eva Serra, membres de la Secció, van ser ponents de la borsa d'estudi Ramon Alòs i Moner. La persona premiada va ser la senyora Eulàlia Miralles Jori per la proposta *Jeroni Pujades: obres i estudis crítics*.

Treballs conjunts amb altres seccions

La senyora Eulàlia Duran i els senyors Albert-G. Hauf i Josep Massot formen part del consell de redacció de la revista *Estudis Romànics*.

Comissions i representacions

El senyor Antoni Pladevall és el representant de l'IEC al Consorci Català del Patrimoni Lingüístic i Cultural, constituït per conveni de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Girona.

La senyora Maria Teresa Ferrer i els senyors Enric Guinot, Albert Hauf, Tomàs Martínez i Antoni Riera formen part de la comissió per al congrés que se celebrarà l'any 2008 amb motiu del vuitè centenari del naixement de Jaume I.

El senyor Santiago Riera i Tuèbols forma part de la Comissió d'Investigació de l'Institut.

Els senyors Xavier Barral, Antoni Pladevall i Manuel Riu formen part de la Comissió Assessora del programa ARCAT.

La senyora Maria Teresa Ferrer forma part de la Comissió de Publicacions de l'IEC.

El senyor Albert Balcells forma part, com a representant de la Secció, a la Comissió Social de l'Institut d'Estudis Catalans i a la Comissió Executiva dels actes del centenari de l'IEC, que presideix el vicepresident segon de l'Institut senyor Antoni Riera.

El senyor Narcís Soler ha estat nomenat representant de l'IEC al Patronat de la Vil·la Romana dels Atmetllers de Tossa de Mar, en substitució del senyor Josep Guitart.

La senyora Eva Serra forma part del Consell d'Arxius de Catalunya, òrgan consultiu de l'Administració de la Generalitat en matèria d'arxius, el qual ha tingut ja la seva primera reunió de seguiment.

El senyor Santiago Riera és el representant de l'IEC a la Comissió Catalunya 2014, la qual ha fet una sessió de seguiment. Aquesta comissió representa la possibilitat de proposar a la Generalitat estudis relacionats amb la Guerra de Successió, l'Onze de Setembre i la història del pensament polític català.

El senyor Manuel Mundó forma part del Patronat Castell de Cardona.

El senyor Josep Guitart és el representant de l'IEC al Patronat del Reial Monestir de Santes Creus.

El senyors Mundó i Guitart formen part del Patronat de la Biblioteca de Catalunya.

El senyor Albert Balcells és el director de l'Arxiu de l'IEC i és el representant de l'IEC al Patronat Casa de Prat de la Riba.

Els senyors Josep Massot, Joaquim Molas i Eulàlia Duran han estat nomenats secretari, conservador i tresorera a l'Acadèmia de Bones Lletres.

Propostes a les autoritats (després de debat intern)

La Secció ha fet arribar al president de l'IEC una proposta d'esmena a l'avantprojecte de llei de foment de la ciència i la innovació empresarial i d'ordenació de la recerca, que fa constar el paper clau de l'IEC com a acadèmia de la història, la qual cosa és especialment important en un document d'aquesta transcendència. La Secretaria General del DURSI l'ha fet arribar al president de l'IEC.

Els senyors Antoni Pladevall i Joaquim Garriga, membres de la Secció, han redactat un informe sobre els objectes del Museu de Lleida Diocesà i Comarcal procedent de la Franja de Ponent que reclama el Bisbat de Barbastro-Montsó, que desaconsella fermament el seu trasllat. L'informe ha fonamentat la seva posició en motius històrics i ha estat aprovat per la Secció i enviat a la consellera de cultura: Lleida ha esdevingut des de l'època medieval el centre espiritual, intel·lectual i artístic del seu bisbat. Així doncs, la desintegració de la col·lecció que custodia el Museu de Lleida esdevindria un greu perjudici cultural perquè descontextualitzaria les obres traslladades.

El membre senyor Montagut, ha preparat un informe a petició del president de l'IEC sobre la noció de drets històrics i la seva aplicació a Catalunya a partir de la proposta del nou Estatut. Analitza el contingut material del dret vigent a Catalunya en el transcurs de la seva història i el significat de la figura jurídica dels drets històrics dins del marc de la Constitució espanyola, sobre la qual el nou Estatut permet fonamentar l'atribució de competències singulars a Catalunya.

Actes acadèmics i activitats de la Secció Històrico-Arqueològica i dels seus membres

El dia 26 d'octubre el membre de la Secció, senyor Xavier Barral va participar en la jornada científica a la delegació de l'IEC a Perpinyà organitzada per AAR «La pintura mural romànica a les dues vessants del Pirineu: historiografia i restauració».

El dia 27 d'octubre de 2005 es van presentar a la sessió de la SHA les comunicacions següents sobre l'estat de diversos treballs en vies de realització: «Corpus textual de les relacions internacionals de Catalunya i la Corona d'Aragó», a càrrec de la senyora Maria Teresa Ferrer i «Escrits polítics de Lluís Nicolau d'Olwer», a càrrec del senyor Albert Balcells.

La senyora Dolors Bramon, membre corresponent de la Secció, va obrir el debat sobre «Islam i democràcia» en el Ple debat extraordinari del dia 15 de novembre i la senyora Maria Teresa Ferrer el va moderar.

El dia 24 de novembre de 2005 el senyor Antoni Pladevall va presentar una comunicació científica sobre el problema del trasllat de les obres artístiques de la Franja de Ponent al bisbat de Barbastre-Montsó i el senyor Romà Escalas va informà de l'estat i evolució del programa de recerca que dirigeix, «El llibre de faristol de Pau Villalonga».

Els senyors Joaquim Molas i Josep Massot, membres emèrit i numerari respectivament, van participar en l'acte d'inauguració de l'exposició «Serra d'Or 1959-2005. Una visió de la societat catalana» el dia 20 de desembre. La mostra va fer un repàs de la vida social i cultural del país dels últims 50 anys a través de 200 documents dels fons gràfic de la revista i va romandre al claustre de l'IEC fins el 20 de gener.

El dia 16 de gener va tenir lloc a la Casa de Convalescència la conferència «El pintor Josep Amat 1901-1991», a càrrec del senyor Francesc Fontbona. Aquest acte fou promogut per la Fundació Josep Amat.

El dia 19 d'abril el senyor Balcells, president de la Secció, i el senyor Alegret, vicepresident de l'IEC, van presidir l'acte d'inauguració de l'exposició «Lluís Companys i la seva època (1882-1940)», que va romandre al claustre fins el dia 5 de maig. La mostra, itinerant, recollia una selecció de fotografies ordenades en vuit àmbits: Lluís Companys, política, treballs i recursos, associacionisme, ensenyament, cultura i lleure, festes i postguerra.

El dia 25 de maig de 2006 els senyors Anscari Manuel Mundó i Joaquim Garriga van presentar el llibre *Un santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?* del senyor Anscari Manuel Mundó.

Els dies 17 i 18 de febrer, el senyor Mundó va assistir com a representant de l'IEC a la reunió de la Unió Acadèmica Internacional a París.

En la sessió ordinària de la Secció del dia 20 d'abril de 2006 es va projectar un documental sobre Antoni Rubió i Lluch (primer president de la Secció i de l'IEC), produït arran del 150è aniversari del seu naixement i produït pel senyor Josep Maria Cullell. Els senyors Joaquim Molas, membre de la SHA i Eusebi Ayensa, autor de l'*Epistolari d'Antoni Rubió* intervenen en el documental com a especialistes en la matèria i el senyor Albert Balcells com a president de la SHA.

El dia 21 de juny, el senyor Josep Guitart va participar a l'acte de presentació del primer mapa de reconstrucció paisatgística del territori del Camp de Tarragona, que és el resultat del primer dels tres anys d'activitat previstos per a la realització del projecte de recerca «Estudi del paisatge arqueològic antic a l'*Ager Tarraconsensis*», del qual és director.

El Parlament de Catalunya va tenir en compte el parer de l'IEC sobre el projecte de llei del Memorial Democràtic i va convocar al senyor Albert Balcells, com a president de la SHA, a comparèixer-hi el dia 26 de juliol.

El senyor Josep Massot va intervenir a la sessió de la Secció Filològica a Montserrat el dia 21 d'octubre i va parlar sobre «Montserrat i la llengua catalana».

El senyor Cabestany, membre de la Secció, és l'autor, conjuntament amb la senyora Matas, del *Diccionari d'arquitectura romànica catalana*, que es presentà al CSIC el dia 2 de novembre de 2006. L'obra, que compta amb l'assessorament i la revisió terminològica del TERMCAT, conté 252 termes catalans específics d'art romànic català, amb definició i els equivalents corresponents en castellà, francès, italià, anglès i alemany.

Els dies 2, 3 i 4 de novembre, el senyor Balcells va participar en els actes de commemoració del 150è aniversari del naixement d'Antoni Rubió i Lluch, amb una intervenció sobre «Antoni Rubió i Lluch i l'Institut d'Estudis Catalans», que tenen lloc a Atenes i que organitza l'Instituto Cervantes d'aquesta ciutat.

El senyor Tomàs Martínez va participar en la presentació del llibre *Historiografia, propaganda i manipulació al segle XIII: Bernat Desclot i les dues redaccions de la seva crònica* del senyor Stefano Maria Cingolani, del qual és curador.

El dia 21 de novembre el senyor Fontbona va presentar el llibre *Medalles commemoratives. Segles XV-XX*, que ha editat la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics i del qual és autor el senyor Crusafont.

Publicacions

Aquest any la SHA ha publicat els llibres següents, el primer del qual és una coedició amb l'Ajuntament de València.

VI REUNIÓ D'ARQUEOLOGIA CRISTIANA HISPÀNICA. València, 8, 9 i 10 de maig de 2003. Les ciutats tardoantigues d'Hispania: Cristianització i topografia. Edició a cura de

Josep Maria Gurt i Albert Ribera. Amb la col·laboració de l'Ajuntament de València, Universitat de València, Universitat de Barcelona i Universitat Autònoma de Barcelona [Monografies de la SHA, IX]

CINGOLANI, Stefano Maria. *Historiografia, propaganda i comunicació al segle XIII: Bernat Desclot i les dues redaccions de la seva crònica*. Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica LXVIII

FERRAN I PLANAS, ELISABET. *El jurista Pere Albert i les Commemoracions*, Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica, LXVII.

Sessió de la Secció Històrico-Arqueològica a Perpinyà (20 d'octubre de 2004), Barcelona, IEC, 2005

Programes de recerca curs 2005-2006

La Secció promou 22 programes de recerca, els 15 primers amb fons comuns de l'IEC i els 7 darrers subvencionats amb el pressupost de lliure disposició de la SHA i són:

- 1) Forma Orbis Romana - Tabula Imperi Romani, que té prevista la publicació el proper any dels volums de *Tarraco I (Cossetània oriental)* i *Baetulo (Badalona)*.
- 2) Materials de les coves prehistòriques de Serinyà
- 3) Recerca arqueològica a la ciutat romana de Iesso (Guissona)
- 4) Llatí i escriptura als Països Catalans en època romana. Els documents directes
- 5) Centre d'Art Romànic Català
- 6) *Catalunya Carolíngia, que té prevista la publicació del volum sobre els documents anteriors a l'any mil de la Catalunya nord per al proper any (Volum VI)**
- 7) *Corpus documental de les relacions internacionals de Catalunya i la Corona d'Aragó, segles XII – XV**
- 8) Corpus dels vitralls medievals catalans, que està finalitzant
- 9) De re frumentaria, corpus de documentació municipal sobre el mercat urbà de cereals a Catalunya (segles XIV i XV). Segona fase
- 10) *Repertori de manuscrits catalans (1474-1714)**
- 11) *Corpus textual de manuscrits i impresos de la Catalunya Nord: catàleg d'impresos rossellonesos (CIR)**
- 12) *De Barcelona a València. Els orígens del patriciat urbà en el marc de l'expansió catalana del segle XIII (1238-1338)** [El Dr. Guinot té previst publicar un article l'any 2007 i la publicació sencera l'any 2008]
- 13) *El fons de Pere Calders. Estudi i edició. Construcció de base de dades. [Està previst que aquest any es pugui consultar un banc de dades via internet d'aquest fons]*

- 14) El llibre de faristol de Pau Villalonga, estudi d'història de la música* [Té previst finalitzar l'any 2007 i publicar immediatament els resultats -2007 o 2008- amb una edició d'una institució balear encara per determinar]
- 15) Banc de dades de monedes catalanes
- 16) Història de l'IEC, segon volum*
- 17) Preparació d'edició de les obres de Valentí Almirall
- 18) Discursos de fundació de les institucions científiques catalanes, segles XVIII-XIX*
- 19) Preparació de les notes de l'edició de *Les quatre grans cròniques*, la primera de les quals està en procés d'edició. L'Institut podrà, així, fer una edició d'un conjunt clàssic de la nostra literatura històrica, que avui, per avui, manca en el mercat*
- 20) Preparació per a l'edició dels Llibres de Matrícula de les Insaculacions («Llibres de l'ànima») de la Diputació del General (1493-1714) i de la Ciutat de Barcelona (1498-1713)
- 21) Excavació i estudi de les termes públiques de la ciutat romana de Iesso (col·laboració amb el Patronat d'Arqueologia de Guissona).
- 22) Preparació de l'edició d'escrits polítics de Lluís Nicolau d'Olwer.

Tot plegat permet considerar que el curs passat ha estat fructífer per a la Secció i que ha estat notable la seva contribució a la tasca global de l'Institut.

* Té previst publicar l'any 2007